

The Lithuanian Weekly THE LIGHTS

Authorized by Headquarters European Command Civil Affairs Division. AG 383.7 CEC-AGO, dated 14 July 1947. Responsible editor

JUOZAS VITENAS

Printer Haas & Cie., Augsburg

Leidėjas - vyr. redaktorius - Juozas Vitėnas, Literatūros ir kultūros sk. red. - Albinas Gražūnas, Informacijos sk. red. - Vaclovas Rocevičius, Sporto sk. red. - Vytautas Gerulaitis

Laikraščio meninę pusę tvarko dail. VACLOVAS RATAS

Redakcija ir administracija: (13b) Augsburg-Hochfeld, Baltic DP Camp. Atskiros Nr. kaina 2 RM.

Lietuviai

LIETUVIŲ SAVAITRAŠTIS

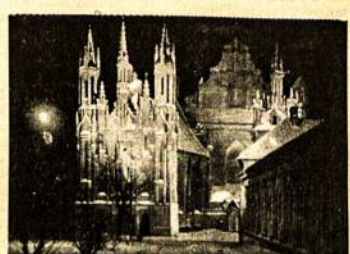

B. Givys
Tremties
KNYGNEŠYS

AUGSBURGAS, 1948 M. VASARIO MĖN. 14 D.

Nr. 6 (116)

IV METAI

Pasaulio Lietuviams

Tvirtas lietuvių tautos pasiryžimas ir palankios tarptautinės sąlygos prieš 30 metų atkūrė nepriklausomą Lietuvą. Lietuvių tauta buvo jau pasirodusi savitam gyvenimui, kai su pirmuoju pasauliniu karu sugriuvo Lietuvos laisvę varžęs Rytų kolosas. „Aušros“ pažadinta, knygnešių platinta susipratimo dvasia buvo apėmusi visą tautą ir suteikusi ją organizuoti kovai. Sulig pirmuoju laisvo apsisprendimo ženklu visa tauta su entuziazmu stojo lemiama kovoti už nepriklausomą Lietuvą. Ir ši jos valia buvo deklaruota Lietuvos Tarybos aktu 1918 m. vasario 16 dieną.

Neužteko deklaruoti. Iš rytų, ir pietų, ir vakarų kaimynai buvo pasiėmę užgesinti atgimusios valstybės žibintą. Reikėjo nuosavu krauju aplaistyti atgimusios valstybės ribas ir tik tada Lietuva buvo pripažinta kitų valstybių ir priimta į Tautų Sąjungos šeimą. Tegul amžiams bus gerbiamas vardas savanorio, sudėjusio didžiąją auką Tėvynei!

Po herojinę kovą atėjo energingas valstybės organizavimo ir kūrybos laikas, ir jis atskleidė valstybės pajėgumą iš karto atsistoti tarp kitų valstybių ant pačių teisingųjų tarptautinio bendravimo pagrindų — ant teisės, taikos, neutralumo pagrindų. O valstybės viduje šis laikotarpis parodė tautos tvirtus nusiteikimus ir sugebėjimus nepalyginamu tempu kurti kultūrinę ir ūkinę pažangą. Tegul bus su meile minimas ir mažiausias iš mažiausiųjų tautų, kuris su visa širdimi atliko savo kultūrinį ir ūkinį uždavinį.

Jeigu lietuvių tauta ne visose srityse savo kūryba spėjo įeiti į tarptautinių laimėjimų lobyną ir užimti jame deramą vietą, tai ne jos kaltė. Jos geriausios pastangos sunaikino tamsioji dvejopo totalizmo audra, apsiaubusi visos Europos dangų, sulaužiusi tarpusavio sutartis, tarptautinę ir įmintą teisę, žmogų ir tautą pavertusi preke. Piktasis rytų totalizmas tebeslėsta, nesustabdomas, nesudraudžiamas. Jis užgniaužė ne tik Lietuvos valstybės veikimą, bet jis tebeaikina dešimtimis tūkstančių mūsų brolių ir seserų tėvynėje ir ištrėmimo tyruose. Jis tiesia nagus į tremtinius. Sutelkime savo mintis su giliu liūdesiu prie persekiojamų tėvynės kaimuose, miestuose, miškuose, prie nekaltų aukų Urale, Sibire, Ledinotojo vandenyno tundrose, jų bevardžių miestų kapinynuose.

Trisdešimties Vasario 16 dienos metinės švenčiame dar labai niūriomis aplinkybėmis. Bet... mainos rūbas margo svieto! Demokratija jau kyla prieš trono viešpatavimą. Laisvė atgauti būtinos sąlygos ateis. Jos jau regimai artėja. Pataikavimų laikai jau baigėsi. Supratimas, kur yra tautų ir žmonių vergijos šaltinis, kur yra karo kurstytojų židiny, visuotinė auga. Ryšium su tuo stiprėja bei garsėja ir pasmerkimas Lietuvos aneksijai, kurios nuo pat pradžių nepripažino nei Jungtinės Amerikos Valstybės, nei Didžioji Britanija. Mūsų jėgos turi būti paruoštos ir į akciją įjungtos. Įjungtos kiekvieno ir visų organizuotai. Visi ir kiekvienas turime jautrinti pasaulio sąžinę, surasti naujų Lietuvai draugų ir jos laisvei riterių.

Lietuvos nepriklausomybės atstatymo paskelbimo 30-jų metų dieną Vyriausiasis Lietuvos Išlaisvinimo Komitetas kreipiasi į visus lietuvius, esančius pavergtoje Tėvyneje ir išblaškytus pasaulyje: nenustokite vilties ir ryžtumo, vieningai rikiuokitės Lietuvos išlaisvinimo kovai!

Broliai ir sesės, pavergtoje Tėvyneje, jus siaubianti naktis ne be aušros. Jūsų kovos ir kančios yra Lietuvos prisikėlimo laidas. Ištermės ir vilties! O kad mūsų visų kovojančių jausmus, pastangas ir darbus patirtų broliai šiaurės išvart! Gal stipresnė viltimi pragiedrėtų širdis ir jiems, kančios auką kenčiantiems!

Užjūrio broliai, jūsų duoklė didžiulė ir jūsų pastangos stiprėja. Jūsų jau atliktieji darbai įpareigoja įtempti jėgas ir suglausti elles lemiamiesiems veiks-
mam. Jūsų daliai tenka ne tik politinė kova, bet ir tremtinių išgelbėjimas ateičiai Lietuvai.

Broliai tremtiniai, kurie jau suradot naują laikinį prieglobstį — laimingai įsikurkite, pasijauskit, nors ir vėdo praktiškai, atgavę žmogaus vardą! Saugokit savo tėvų kalbą ir tradicijas, kad sugrąžintumėt laikui atėjus į tėvynę. Tebekentą tremties vargą ir nežinią broliai, dar kantrybės! Nepalūžkite, išverkite!

Pasauliniu mastu aktyvėjanti demokratinė srovė veda tautas į santykiavimą, pagrįstą teise ir teisingumu. Ji grąžins ir Lietuvai laisvės dienas. Ji parves išblaškytuosius tautos sūnus ir dukras į tėvų žemę. Vardan Lietuvos su nauju pasiryžimu į teisingą kovą!

Vyriausiasis Lietuvos Išlaisvinimo Komitetas

Tremtyje, 1948 m. vasario 16-ąją — Lietuvos nepriklausomybės atstatymo paskelbimo 30-jų metų — dieną.

„Salvum fac Rempublicam nostram, Domine“

Kada gi labiau dera prisiminti šiuos maldos už Tėvynę žodžius, jei ne šiandien, kai mes (nors ir tremtyje) norime pagerbti Lietuvos Nepriklausomybės šventę, 16 Vasario dieną.

Ta diena juk primena mums, kaip mes pro plėvėsuojančią Lietuvos vėlavas žygiavome ir rinkomės į mūsų Dievnamius padėkoti Visagaliui už atgautą laisvę, pasimelsti už Tėvynę, kaip mes ten klausėmės didingų vargonų garų, mūsų chorų giedojimo, reiškėme savo dėkingumą jausmus griaužiais „Te Deum Laudamus“ žodžiais, o mūsų boksų varpal gaudė iškilmingai ir siuntė oro bangomis žinią apie mūsų dėkingumo malda į visas puses. Kiekvieno Lietuvis Kataliko širdis tuomet gyviau plakė kai tarp kitų maldos žodžių jis kartojė: Gelbėk ir saugok mūsų Tėvynę, Lietuvą, Viešpatie.

Šiandien mums tenka liūdėti, kad mūsų Tėvynė nebelaisva, kad daug mūsų pačių, Jos sūnų ir dukterų, esame išblaškyti ko ne visame pasaulyje. Ar mūsų dėkingumas Dievui už atgautą laisvę nebuvo nuosirdus, ar mūsų maldos už Tėvynę nebuvo geros, ar jos nebuvo vertos išklausti? ...

Dievas tai žino. Tebūna šventa Jo valia. Dievas, bausdamas jų pačių rankomis ir ginklais dvi dideles ir galingas tautas, kurios, paniekinusius visus dieviškus ir žmogiškus įstatymus, pakėlė maištą prieš Visagali — leido, kad karo sumišimų ir nelaimių paliestųjų tarpe atsirastų ir mūsų maža Tėvynė ir mes patys.

Dievas, kurs yra sutvėręs žmogų, kurs skyrė tautoms vietą čia žemėje, yra paskyręs ir mums, jei ir nedidelę, bet mums brangią dalelę. Jo Apvaizda valdo visus, didelius ir mažus: Ji visą sutvarkys. Pasitiekime Viešpatiu. Jis gailėstingai ir Jo gailėstingumas amžinas. Bet reikia būti to gailėstingumo vertiems.

Mūsų protas, mūsų širdis mums sako, kad ir šiandien geriau negalime pagerbti savo Tėvynės, kaip širdingai pasimeldami už ją, kaip nuolankiai prašydami, kad Jis savo visagalybe gelbėtų ir saugotų ir globotų tą mūsų žemiškąją Tėvynę, per kurią eidami turime pasiekti taip pat amžinąją. Melskimės su viltimi, kad galėtume sakyti: Tavimi Viešpatie pasitikėjau — tenebūsi sugėdintas per amžius.

Paveikime ypatingu būdu Tėvynę ir savo vargus mūsų Dieviškajam Išganytojui. Sauskimes į tą meilę, kuria Jis mylėjo savuosius ir sakykime: Švenčiausioji Jėzaus Širdie, pasigailėk mūsų. Sauskimes pagalbos mūsų Gailėstingosios Motinos ir Valdovės, Meiliausios Jėzaus Motinos Marijos:

Nekalčiausioji Marijos Širdie, užtarykie mus.

Juozapas Skvireckas Kauno Arkivyskupas

Lietuviai Tremtiniai!

Švenčiame naujųjų laikų lietuvių tautos reikšmingiausią įvykį trisdešimties metų Nepriklausomos Lietuvos, mūsų brangios Tėvynės, sukaktuves. Dar gerai prisimename, kaip mūsų tauta, niekinta ir naikinta pavergėjų, mūsų kovotojų pasiryžimo ir aukų dėka, nusikratė svetimo jungo ir įžengė po šimtmečio sprespaudos į laisvųjų tautų eiles, tapo tautų bendruomenės pilnatiesio nariu. Mes žinome, kad laisvę, iškovoję mūsų tautos ryžtingos dukros ir sūnūs, su pasiaukojimu kovodami protu ir ginklu. Šiandien lenkiamės prieš juos galvas ir kartu įsipareigojame sekti jų pėdomis.

Mus likimas išblėškė iš mylimo tėvų krašto. Esame klajokliai, benamiai, o mūsų tėvynėje likusieji broliai ir sesės tapo raudonojo imperializmo vergais — jie persekiojami, tremiami ir žudomi. Nors mūsų dalia sunki ir dangus tamsus, mums nusiminti nėra pagrindo. Tikra, kad pasaulio galybės mums padarytos skriaudos nesankcionuoja. Lietuvos okupacija nėra ir nebus pripažinta. Jau pasaulio forumas ir nesužalota sąžinė atidare ausis mūsų saukmui. Mūsų pasiuntiniai, sutartinai su aukščiausiais politiniais organais, visai stipriai mūsų laisvės klausimą išjudinti. Jų pastangos jau davė vaisių, ir nors ir lėtu žingsniu, artėjame į tikslą — Tėvynės išlaisvinimą.

Šių mūsų tautai ir valstybei taip reikšmingų sukaktuvių proga, LTB Vyr. Komitetas, bendruomenės rinktas reprezentantas, kreipiasi į bendruomenės organus, padalinius ir narius ir dėkoja visiems tremtiniams ir tautiečiams Vokietijoje ir visuose pasaulio kraštuose už darbą ir pasiaukojimą, besirūpinant Lietuvos valstybės ir lietuvių tautos interesais. Nenuleiskime rankų! Mes esame kariai laisvės kovoje; mes norime ir turime tą kovą laimėti. Toje kovoje turime būti vieningi, jai skirti visas jėgas, nesigailėti didžiausių aukų.

Mūsų tautiečiams, atsiveikinantiesiems su mūsų bendruomene ir įsikuriantiesiems kituose kraštuose, linkime ir prašome su savimi vežtis tvirtą viltį šviesios Lietuvos ateities, o taip pat tvirtą pasiryžimą garbingai atstovauti savo tautai ir valstybei. Kiekvienas tautietis svetimame krašte yra savo krašto ir tautos reprezentantas, nes iš jo elgimosi kiti vertina mus visus.

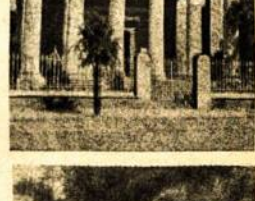
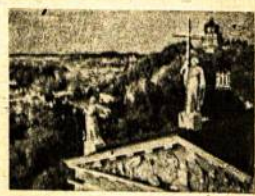
Kas nemori būti savo tautos kenkėjas, tas visur ir visuomet atsimins, kad jis, būdamas mūsų bendros laisvės kovos dalyvis, turi garbingai atlikti savo pareigas. Mes kreipiamės į visus išsklaidytus bendruomenės narius ir prašome niekad nenutraukti ryšių su lietuvių bendruomene. Nepamirškite, kad Tėvyne kiekvienas tautos sūnus ir dukra yra ir bus reikalingi.

Savo čia gyvenamiesiems likimo broliams ir sesėms linkime nepabūgti visų nemalonių ir vargų, išlikti patvariems ir nepamesti vilties. Sunkus gyvenimas ir nenormalios sąlygos stumia mus į neviltį. Atsiminkime, kad esame nelaimėn patekusių laivo igula, ir kad greičiau išsigelbėsime, jei būsime ramūs, patvarūs ir drausmingi. Rikiuokimes ir susiklausykime! Kiekvienas sąžiningai atlikęs savo pareigas ir remkime bendruomenės organų darbą. Būkime budrūs, nes mūsų prieigas ir nesnaudžia. Jo agentai stengiasi ardyti mūsų vieningumą ir mus diskredituoti pasaulio akyse. Kas pasiduoda jų viliojimams, pasitarnauja priešui ir negali būti laikomas mūsų kovos bendruomenės nariu.

Savo Tėvynės vargstančius brolius ir seses, kurie negali švesti šių mums brangių sukaktuvių, su skaudančia širdimi užjaučiame ir tvirtai tikime, kad pasaulis išklausys jų saukimą ir išlaisvins iš bolševikinės vergijos.

Susikaupkime! Melskime Viešpatį, kad tektų mums jėgos ir patvarumo visiems bandymams pakelti, mūsų tautos žūtibūnei kovai laimėti ir laimingai grįžti į šventą mūsų tėvų žemę — Laisvą Lietuvą!

Hanau, 1948 m. Vasario mėn. XXX-tą Lietuvos Nepriklausomybės paskelbimo sukaktuvių dieną. LTB Vyriausiasis Komitetas.

Ties DP ikuridinimo problemomis

V. R.

(DP spaudos konferencija)

Vasario 4 d. trečią kartą Heidelbergo susirinko visų didesniųjų lygintųjų asmenų tautinių grupių laikraščio atstovai ir DP spaudos konferencija, tikėdamiesi ką nors išgirsti, kas praskaidrintų rūškanas tremties gyvenimo dienas. Žurnalistai iš visos amerikiečių zonos stotė IRO pareigūnams klausimus, padiktuotus paties gyvenimo, juodo skurdo, netikros dabarties ir labai miglotos ateities.

Ši kartą konferencijoje nedalyvavo nei vyr. zonos dir. Paul Edwards, nei įkurdinimo virš. Miss Trimble. Konferencijai kaip ir visada vadovavo Viešosios Informacijos šefas Mr. Sutherland Denlinger.

Kokių planų turi IRO sulaukyti atrankai stovyklose ir šeimų draskymui, vykdomam daugiausia emigracinių komisijų, kurios darbu ir imigracijai priima tik viengungius ir tik geriausios sveikatos? Kokia yra šeimų atėitis?

Mr. Carter, kuris dalyvavo pasikultinamo PCIRO pasėdy Zenevoje, pareiškė, kad šis klausimas buvęs vienas iš svarbiausių dienotvarkės punktų. Posėdy nutarta prašyti visų IRO narių priimti tam tikrą DP skaičių, nedarant viengungių atrankos. Belgija pirmoji su tuo pasiūlymu sutiko. Kitos valstybės taip pat pasižadėjo šiuo reikalu daryti viską, kas tik įmanoma.

Ar IRO turi planą, kaip išspręsti našlų su mažais vaikais, senų, palaužtos sveikatos ir invalidų problemas?

„Šie klausimai komplikuoja visą DP problemą“, pareiškė įkurdinimo skyriaus pareigūnas. „Senų, ligonių, sergančių užkrečiamomis ligomis ir invalidų reikalu dar nepadaryta jokio sprendimo ir jų emigracija nevykdoma. Šiuo metu jiems tėra tik dvi galimybės: 1) įsijungti į vokiečių ūkį ir 2) grįžti namo. Kaip pavyzdį reparitacijos skyriaus pareigūnas, Mr. Israel nurodė Lenkijos Raudonąją Kryžį, kurio pagalba jau daug tūsių lenkų pervežta namo, patalpinta ligoninėse, senelių prieglaudose.

Kaip tai yra galima, kad komunistų agentai atvyko tarp pirmųjų emigrantų į kraštus, kaip, pavyzdžiui, Braziliją, apie kurią praneša „Die Neue Zeitung“?

Mr. Denlinger manė, kad tai netiesia ir jis netikis tokia pranešimu.

Kodėl tokių savanoriškų organizacijų, kaip Raudonojo Kryžiaus YMCA, YWCA tarnautojai neduoda papildomo dirbančiojo maisto, turint galvoje, kad IRO veikia dėl priemonių trūkumo yra sumažinta ir kad minėtos savanoriškos organizacijos dirba tik didelei, naudingai ir sunkiai darbai? Informacijos skyriaus viršininkas pareiškė, kad jis netikis, jog tai esanti tiesa. Tokių organizacijų tarnautojai pagal jų darbo apimtį turi gauti, kaip ir kiti dirbantieji, papildomą maistą.

Toliau buvo pateikta visa etel klausimų apie nepakankamą padėties perlaikymo emigracinės saovyklose. Pareiškta, kad tarp DP vyrauja didžiausias nepasitenkinimas dėl laikinųjų emigracijos centrų Butzbache, Muencheno Funkkaserne ir Muencheno Flenderkaserne. Latvių laikraštis esąs gavęs įrodinčių laisvą iš Butzbacho. Išvaizduojantieji turi gyventi be langų, neapšviesto patalpose, miegoti po du vienoje lovoje, lovos pilnos parazitų. Laikraštiniškai klausė, ar visa tai atitinka tikrovę?

IRO apie tai žinant ir daranti viską, kad galėtų tą padėti pagerinti. Labai bloga esą, kad padėties stovyklose nesilaikoma tvarkos, švaros, išdažomi langai, pavagiamos lėmos. Kad stovyklos nebūtų perpildytos, bus stelgiama atakros stovyklos vykstantiems į JAV. Patys emigrantai, atsimindami, kad jie čia gyvena tik trumpą laiką, po kurio jų laukia geresnė rytuose, turėtų pakęsti tuos nepatogumus.

Kadangi emigracija yra vienas pagrindinių IRO tikslų, būtų įdomu žinoti, ar galima laukti atitinkamo šio darbo pertvarkymo asmeniniu ir materialiniu atžvilgiu ir kokius fondus turi IRO šioms uždaviniais įvykdyti?

Taip, tarp svarbiausių IRO uždavinių yra ir emigracija. IRO turi tam priemonių. Paskutinėje PCIRO konferencijoje nutarta išnuomotuoti daugiau laivų. Britų, JAV ir olandų atstovai mielai tam pritarė. Ar tiesa, kad po kiekvieno emigrantų transporto į Australiją arba Kanadą IRO emigraciniai centrai pasilekia be personalo, nes jis, pasinaudojamas laisvomis paskutinių momentu likusiomis vietomis, centrus palieka?

Nėra buvę atsitikimų, kad tokios stovyklos pasiliktu be tarnautojų. Jei jie išvyksta, tai bendra tvarka. Tik iš Stutgarto vieną kartą išvyko iš šio 10 tarnautojų. Moka kalbas turį daugiau galimybių ir todėl greičiau išvyksta. Aškau, tarnautojų keitimasis negeras reiškinys, todėl svarstomas klausimas, ar nebūtų geriau į emigracines stovyklas priimti vokiečius tarnautojus.

Emigrantai skundžiasi, kad emigracinės stovyklose paskutiniu momentu atimami be jokio pakaitalymo netik IRO išduoti daiktai, bet ir privati nuosavybė. Ar tai tiesa?

Daiktai, kurie priklauso IRO ar buvo paskolinti, turi būti grąžinti.

Niekas privados nuosavybės neatsitima. Jei pavagiama, IRO nieko negali padaryti. Ruošiamas planas, pagal kurį išvykstantiems ir išeinantiems iš stovyklų būtų leidžiama pasiimti dvi paprastas antklodes arba vieną vatinę.

Kokia yra IRO pažiūra į Stockholmą spausdinamą „Baltic Review News Letter-Behind the Iron Curtain“? Kaip IRO vyriausybė žiūri į duomenis, patiekus straipsnį „The strange story of IRO“?

Ties šiuo klausimu spaudos konferencijoje buvo ilgai apsišta. Viešosios Informacijos šefas labai apgalvestavo, kad skelbiamos tokios nepatikrintos žinios, pranešimas puslapis tikslus duomenys. Pateiktai skaičiai esą netiksūs. Tokiais straipsniais norima vesti politiką, kuri falsifikuojanti tiesą, klaidinanti visuomenę ir kenkianti tiems DP. Čia Mr. Denlinger perskaitė tą straipsnį, kurio charakteringose ištraukose trumpai pateikiamos.

Nuo 1947 m. liepos mėn. UNRRA pakeitė IRO, kurios tikslas yra globoti pabėgėlius, jiems padėti įsikurti naujuose kraštuose. Didesnė IRO tarnautojų dalis yra iš tų pačių UNRRA tarnautojų, su kuriais ir senoji dvasia perėjo į naująją organizaciją. IRO, palyginus su UNRRA, yra labai neturtinga. IRO savo žinioje turi 1.674.000 pabėgėlių visame pasaulyje, bet praktiškai teisiškai 640.000 pabėgėlių Europoje. Biudžetas tesiekia 80.840.000 dol. y. y. 125 dol. per metus žmogui.

Pabėgėlių aprūpinimas visoj Vokietijoje nepakankamas, bet kritiškiausia maitinimo padėtis esanti britų zonoje. Amerikiečių zonos norma siekianti 2.014 kalorijų, o britų tik 1.055, kurią galima pavadinti bado norma. Padėtį dar pablogina ir tas reiškinys, kad maitinimas iš vietinių atsargų. Pabėgėlio maistas tesusidės iš duonos, bulvių ir daržovių, pačios menkiausias vertės produktų, kurių jau nebeužtenka vokiečiai. Taip DP stumia dienas nugalėtos tarpo tarpe, nekenciami, be darbo, o tuo tarpu pasaulis kencia darbo jėgos trūkumą.

Ir sveikatos atžvilgiu padėtis britų zonoje esanti beviltiška, nes stiprus vyrų išvykimas į Angliją darbas, o stovyklose tikę tik moterys ir vaikai. Schleswig-Holstein apygardoje esą tik 23% sveikų vaikų, kitose dar mažiau. Daugelis vaikų turi liaukų džiūvą. Suaugusieji gaunama davinį gali vos išlaikyti gyvybę, esą nusilpę ir jų jokios emigracinės komisijos nepriima. Tokiu būdu jie yra patekę tikram užburtam ratui: norėdami gyventi, norėtų emigruoti, bet dėl sveikatos negali iš Vokietijos išsprukti. Toliau straipsnio autorius nurodo, kad IRO ypatingai stengiasi grąžinti pabėgėlius į jų kilmės kraštus, nežinint, ar tai leidžia žmonių saugumas.

Stovyklose pilna sovietinės propagandos leidinių, kuriuose amerikiečiai ir britai vadinami fašistais, karo nusikaltėliais, reakcionieriais. Tuo tarpu, kai šie abu kraštai finansiskai išlaiko IRO organizaciją, propagandinė literatūra dauginama IRO tarnautojų.

Laikraštis todėl klausdamas ra-

gu kitų tautų. Susirgimų dėl maitinimo stokos nedaug tepasitaikė. Kraujo sudėtis taip pat nebloga.

Mr. Carter, kalbėdamas tuo klausimu, pasakė, jog PCIRO Zonoje nurodoma visiems, kad DP amžius geriausiai tinka emigracijai, todėl toki straipsniai, vaizduojami boga padėti, gali pakenkti bendriesiems įkurdinimo reikalams.

Dėl reparitacinės spaudos platinto stovyklose pabrėžta, kad stovyklose platinama tik tokia spauda, kokią leidžia karinė valdžia.

Reparitacinių niekas neverčia. Leidžiama laisvai apsispręsti. Dar vykdoma registracija yra gryna emigracijos reikalas. Ji visur ramiai eina į priekį.

Berlyno karinė valdžia Bavarijos ir Wuert-Badenos vyriausybės leido turimas bulvių atsargų.

VIKTORAS PETRAVIČIUS Pabėgėliai

Toliau laikraštiniškai teiravosi, kodėl neišvestas pažadas visiems spaudoje dirbantiems duoti papildomą maistą. Šiuo metu duodama tik 50%. Pažadėta tą reikalą tuoj sutvarkyti.

Vokiečių spauda paskutinėmis savaitėmis pradėjo akciją prieš DP. Augsburgio, „Schwaebische Landeszeitung“ puolimai privedė prie to, kad gyventojų nuotaikos buvo taip įaudrintos, jog DP buvo išmetami iš tramvajų ir sausio 22 d. rytą policija turėjo užblokuoti Hochfeldo stovyklą nuo galimų vokiečių demonstrantų. Ar

Toliau pareiškta, kad išvietintieji asmenys tesudaro vos 3% visos zonos gyventojų, tad ypatingo valdmos ūkiname gyvenime negali turėti.

Kas numatoma daryti su kriminalistais?

Kadangi už viešąją saugumą ir tvarką atsako karinė valdžia, tai ji tuos nusikaltėlius ir baudžia. Atlikusieji bausmes, vėl priimami į stovyklas bendruomenę. Recidivistams numatoma nebeleisti grįžti į stovyklas.

Ar žinoma, kad buv. Augsburgio UNRRA Team dir. Wishik sugrįžus į JAV, kaip komunistui leista užimti valdinės vietos? Ar daroma žygių komunistus pašalinti iš IRO?

Mr. Denlinger pareiškė, kad Wishiko nepašalins ir nieko apie jį negirdės. Dėl komunistų pašalinimo iš IRO pasakė, kad jis nenoris pranešauti, bet manė, kad tai ne problema. IRO tarnautojai ypatingai rūpestingai atrenkami. Jei kas turėtų kokių duomenų, prašoma siųsti tiesiog Zenevą.

Iš tolimesnių pasikalbėjimų paaiškėjo, kad naujosios asmenų pažymėjimas gaus netik stovyklose, bet ir privačiai gyvena DP, kurie turi antspauduotas korteles. Naujai atvykstantiems pabėgėlius iš Keskoslovakijos, Lenkijos, Rumunijos, Jugoslavijos turi apriboti vokiečių ūkis. Jei būtų mėginama traukti, kreiptis į karinę valdžią.

Konferencija, užtrukusi ilgai kaip tris valandas, nedavė pilnų atsakymų į tuos emigracijos ir įkurdinimo klausimus, kuriais laimėjusi sileidžia išvietintieji asmenys. Sie klausimai kaip tik sunkiausiai sprendžiami, juose mažiausiai aiškumo, čia dar neturima aiškaus plano. Nelaimingosios karo aukos nekantiškai laukia palankesnių žinių, didesnio tautų nuosirdumo jų problema sprendžiamu.

Mr. Denlinger atsakė neigiamai. Jo nuomone, nebūtų tada jau

spaudos konferencija. Rūpinus klausimus komitetai gali pateikti paskirų laikraščių redaktoriams.

Ar būtų galima iš IRO gauti patikimų žinių, ar greitai krintantis DP gyvenimo standartas ir toliau smuks, ar DP turi skaičių, kad IRO biudžetas ir toliau bus mažinamas?

Apie biudžeto mažinimą nesą kalbos ir DP gyvenimo standartas nepablogės. PCIRO visą savo dėmesį kreipia į įkurdinimo pareigūnų.

Zydų spaudos atstovai patiekė klausimų daugiausia liečiančių maitinimo reikalus: maisto gavimo šaltinius, kokybę, kiekybę, atsisakymą. Vokiečiai reikė, kad maisto atiduodami DP jų maitinimo padėti žymiai pablogins.

Maitinimo skyriaus pareigūnas visus šiuos klausimus trumpai atsakė.

Berlyno karinė valdžia Bavarijos ir Wuert-Badenos vyriausybės leido turimas bulvių atsargų.

Kai niekas esti viskuo

VIENO MOKINIO PRISIMINIMAI IS PIRMŲJŲ NEPRI-

KLAUSOMYBES METŲ VILNIUJE

KAROLIS KROKSLYS

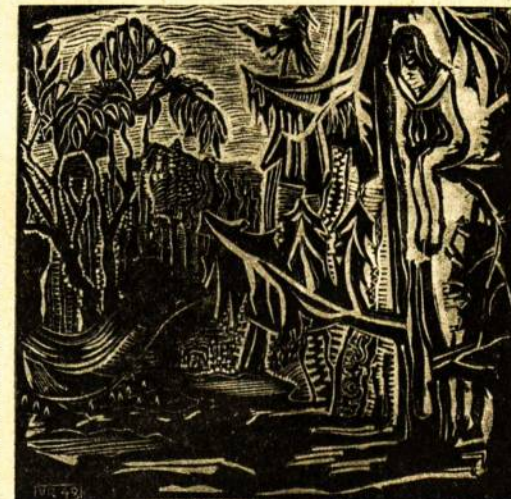
(Tęsinys)

Sitokie žmonių skirtumai man dar nekvaršino galvos. Aš jais ligi šiolei ne nesidomėjau. Tačiau mintingai ir susirinkimai man jau kurį laiką maudė sirdį. Vilniuje jų kužėjo, kaip ir to popieriaus ant sienų. Kas nepaskaitė, galėjo to paties paklausti. Barstomos buvo dargi skraidės po gatves ir kaisiojamos namuose už durų staktos, kad žmonės susibėgtų. Vieną kartą ir aš nukiutinau į nurodytą vietą. Didžiulis kiemas, buvo aprietas senos geležies krautuvėlių, bet tokių skursų, kaip mūsų parapijos. Susispaudę žmonės, kaip man iš tolo pasirodė, kilščiojo dailiai apsirengusių ponų. „Tur būt, jie ko! buržujų pasi-

Kai aš įsiklausiau, tai kalbėtojas dergliojo visa, kas man ligi šiolei atrodė neuzkabina. Ponas, jis sakėsi nurengęs galvą ir nasrus užklausęs kumelio vyžą. Klebonams gyresni nučirkinsias pagurkles ir išginsias kalėdotti pas visus šventuosius. Visokius patriotus, kurie mulkiną žmones, išvadino bukapročiais, karų kurytojaus ir liaudies melžėjais. Grąsino pasieksias buržujus ne tikai Kaune, bet ir Berlyne. Paskui žarstė visokius paspažodus ir viliojo naujų gyvenimu, kada būsi visi lygūs, visi laisvi ir nealkani. Reikią tik taisyti naudotojus ištraukti, o jų suglobtas gerybes liaudies taryboms pavesti. Dabar viskas, esą, visiems priklauso. Dabar nieko negali būti savo, nes nuosavybė esanti vartystė. „Jei aš sakysčiau, kad šis palatas yra mano, — čia jis paglostė aplink jo kaklą, apsiavijojusio voveries kailiuku, — tai aš būčiau vagis. Liaudžiai, draugai, jis priklausė, kad net sukutėjo žaginali, kurie jį parėmę laikė. O tuo metu netoli manęs pasistiebė vienas žmogus ir sukliko iš visos gerkles: „Grąžink jį savo žmonės užveidui, drauge vagis!“ Paskutinį žodį tas žmogus taip stipriai nugludojo, kad jis atsimusė net į gretimą namo sąsaras ir nuaidėjo, kaip miške. Daug kas grįžtelėjo mūsų šalin, o mes taip pat apie save apsidairėm. Sukterėjus žmogus pragalšo kaip vandenį. Vieni sušukeno, kiti emė laidyti piktus žvilgsnius ir žodžius.

Kalbėjusis valandėlei nučiuvo ir tikrai galva muduravo. Matyt, jis nebeužėjo žodžių, taip nelaukiai ir skaudžiai išnybtas, o gal jam kludė žmonių šlamesys. Paskui emė jis tūlžes koliotis ir keiktis. Išvadino jį tą rėksnį kalės vaikų, odalupių, kulių, bānditu ir padrumzle. Panašius kelksmažodžius buvau skaitęs sienlapiuose ir girdejęs iš pačių savo draugų, bet ir žius, dergias ir šlutes toks rėksmas man dar buvo pirmiena. Atrodė, kad vienas tik rėksmas, lyg skerdžiamas žvėries, galėjo mirtinai žmogų nutėkšti, jei dar tūnojo kur susigūžęs minioje. Dažniau tat girdeđamas, as prijunko prie tokių kalbų ir man atrodė, kad kitaip žmogus negali išsireikšti, jei jis iš širdies plūstasi.

O čia vien emė dar prieštarauti tam akizagai oratoriui, o kiti jam pritarinėjo ir koliojo tą šuktelėjusį pilietį. Gi žmogus, pur kurio peši veizėjo į žirstanti ir besikeičiojanti oratorių, emė nerimauti ir gretimajam ūsočiui sukužėjo: „Ei, kol dar nesimūša. Vakar, sako daugumai šonus nuvelėjo, o du išsivedė ir suaušdė“. Mane lyg kas būtų už rankovės timtelėjęs emiau ir įsluokiau į tarpą dviejų namų. Prisiplojęs prie vieno kambariškų kazokiškos kepurės, kurios nebuvo nusimėgęs, žvilgėjo raudona žvaigždė. Aš prisiminiau, kad pirmą kartą mačiau ją gliaulį įsimeigusių lapinėje kepurėje įvaiziuojant į Vilnių. Paskui daug jų matydavau mieste: dideli, įsmelgti ir namus, ir mažių gauruotose kepurėse. Mano klasės draugas, kuris kartą čiuptė-

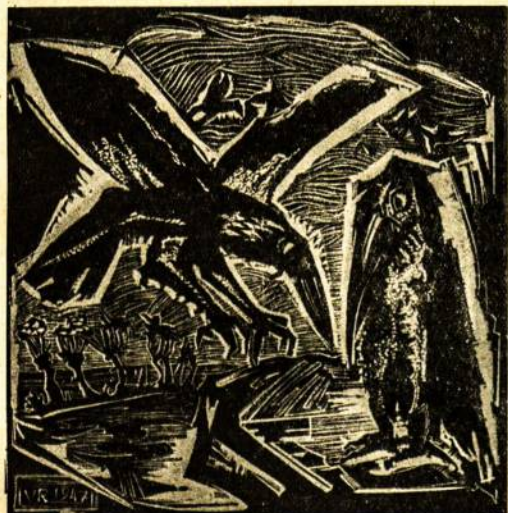

VACLOVAS RATAS Juodvarniui sesuo atgailauja (raizūnys medyje)

lėjo mano trinityčius, tokią žvaigždukę buvo pasisėgęs po milinės atlapu. Pamokų metu jis mėgdavo ją išsitraukti ir smailiaiu krapštinėti suola. Dažniausiai jis įbrėždavo tris didžiulias raides iš pavardės pagarsėjusio žmogaus, kilusio iš Trakų miestelio. Kartą mudu radome tą žodį pailgintą ir užbaigtą kitaip, negu tas mano draugas galvojo. Suole buvo įrėžta dvejopa rašysena „Trojos kulnas“. Iširdę jįsai tą istorinį sakinį peiliu iškraptė, pabalusią vietą dar užtempė rašalu. „Ožkamelžiai!“ murtelėjo sau po nosimi.

Dabar jis stovėjo išžargas netoliese to pono, kurį muštieši iškilame žarde. Makarudamas rankomis, lyg norėtų ką nugriebti, oratorių laidė į žmones trumpus sakinius ir paskirus žodžius — tokius balsus, pagiežtus ir aštrius.

Ką po to, kaip vandens ratilai emė visi vilinyti į šonus ir semti aplinkines gatvukes. Pro mane praivedami keli darbininkai stipriai nusišniurkė ant karojusių plaukų. Vienas taip aštriai gremžtelėjo ranka per sieną, kad iš popierių prasiskio murzinos plytos. Einant namo, man vis lindo į galvą mintis, kad „vakar du išsivedė ir suaušdė“. „Ima jau knaides vien už tai, kad žmonės knaides negal pasiekti!“ šnekeliau pats su savimi. „Tokių peštukų mes čiučpame ir priplojame prie žemės, kol jiems šiluma išgaruoja kaip toms perreklėms vištoms“. Matyt, būvau geroi šilęs ir per garšiai lūnėjau po nosim, nes už mano žodžių nusivėrė bendrabučio vedėjas, sutiktas laiptuose. Peršmeigė jis mane grasiu žvilgsniu (Bus daugiau)

VACLOVAS RATAS Juodvarniui (ilustracija, raizūnys medyje)

šo: „Milijonai dolerių numatomi išleisti Maršallo planui, kad kontinentas būtų laimėtas demokratiškai ir būtų patatytas apsaugos siena prieš chaosą, nihilizmą ir Rytų komunizmą ir tuo pačiu laiku IRO, apmokama Amerikos ir D. Britanijos, dero viską, kad savo jėga įstumtų komunistų propagandą Trojos arkli į Europos širdį.“

Tiekimo skyriaus pareigūnas, atsakydamas į „Baltic Review“ padarytus priekaištus, pareiškė, kad numatoma išlygti maisto skirtumai tarp amerikiečių ir britų zonų.

Dr. Francis Hennessey, medicinos skyriaus viršininkas, nurodė, jog pagal statistinius duomenis DP mirtinumas tesudaras 6.4 procentais. TBC susirgimų skaičius, palyginus su Anglija, esąs taip pat nedidelis. Gimimai esą didesni nei

IRO griebiasi kokių priemonių, kad sutrukdėtų tam tikros grupės mėginimus kelti neramumus?

IRO visada seką tokius reiškinius ir į juos reaguoja. Kiekvienoje Area Team yra tam reikalui kuo IRO, apmokama Amerikos ir D. Britanijos, dero viską, kad savo jėga įstumtų komunistų propagandą Trojos arkli į Europos širdį.

Tiekimo skyriaus pareigūnas, atsakydamas į „Baltic Review“ padarytus priekaištus, pareiškė, kad numatoma išlygti maisto skirtumai tarp amerikiečių ir britų zonų.

Dr. Francis Hennessey, medicinos skyriaus viršininkas, nurodė, jog pagal statistinius duomenis DP mirtinumas tesudaras 6.4 procentais. TBC susirgimų skaičius, palyginus su Anglija, esąs taip pat nedidelis. Gimimai esą didesni nei

kalui permaža vietois laikraštinei ir
rėšiusi šitame expresionizmo ir
realizmo sušlyjeime. Veikale
trūksta geležinio karkaso, todėl
groteskiškas karnas nepateisina de-
sertyvaizmo scenos. Tačiau „Gen.
repeticija“ didelis įnašas mūsų
draminėje literatūroje. K. Klinkis

dāļuku, su kurialis paprastai sustin-
tinkame senienio tipo poemese.
Reikia manyti, kad norėdama, au-
torius visai tai galėjo sukurti.
Bet tai nereikia, jo negali būti
ir tokios kompozicijos poema,
kaip K. Bradūnas savąjį sukum-
ponavo, ar kad tokios kompozicij-
os kūrinys yra menkesnis litera-
tūrinės vertės. Net tenka pagrįs-
ti, kad tai vienos pusės neaiš-
žargsto ir nesineria ir kailio su-
kurti koki taramai nauja meną,
apie kurį ir patys autoriai kartais,
neapeli pasakyti, kas ten yra, o
iš antros pusės nesilaiko įsikan-
dese senų šablonų

Ilustravo V. Ratas

pašis žodžiais pa-
pasakoti, tenka
viską apibendrini-
ti, darosi mažai
konkreto, o kar-
tu mažiau ir vaiz-
dinga. Kad taip

Pasakojama apie masinę gyventojų mirtį.

Pats poemos stilius nepasifėmė kokiems nors ypatingiems stilistiniams išradimams, bet visur jauti skoniškumą, tinkamą žodžių ir jo niuansų pajautimą. Pačialiau visam kūrinį jauti, kaip ir pats autorius vis giliau žmoniškų jausmų peryveną maro naikinamos tautos tragediją ir su melle lauro šakelėmis, su šilumomis, su atsisvejojimu, su baidymu, su maro nusibaudžiu žemdirbių tauri kiltis. Tai duoda kūrinio ypatingai švelnių ir simpatingų bruožų.

A. GRAŽIŪNAS

Patī kūrinio kalba kaip reta kuro mūsų leidinio yra graži ir taisyklinga. Lygiai tą patį galime pasakyti ir apie patį knygos išleidimą. Taip svariai atlikta darba malonu ir į ranką palmti. O kaip ypatingą knygos puošmeną tenka paminėti puikias T. Valiauš iliustracijas. Toki darbai dar ypatingai pakelia viso leidinio meninę vertę. Gal tik tektis pastebėti, kad mūrų aukų laidotuvių vaizdas, kur matoma minių minios aplink nesamų karstus, nesiderina kiek ir su tekstu, kur kalbama apie „pakasytas be kaimynų ir giminų“ ir apskritai su visais pasakojimais.

300 amerikiečių dailininkų dalyvavo

**VENGRIJŲ UZDRAUSTOS AMERI-
KIEČI FILMOS**

Nuo sausio 22 d. Vengrijos vidaus reikalų ministerija uždraudė rodyti tas amerikiečių filmas, kuriose dalyvauja bent vienas iš 6 Hollywoodo filmų žvaigždžių, pereitais metais liudijusių kongreso komitetui antiamerikonišką veiklą tirti. Draudimas palietė Robert Taylor, Gary Cooper, Adolph Menjou, Alan Jones, George Murphy ir Robert Montgomery.

Kazys Bradūnas Don. Sulaičio nuotr.

pasakojama apie masinę gyven-
tojų mirtį.

Pats poemos stilius nepasizymi-
koliais nors ypatingais stilistiniais
lėsidimais, bet visur jauti skoni,
saišką, tinkamą žodžio ir jo niuans-
ų pajautimą. Paqailiau visam kū-
rinį jauti, kaip ir pats autorius
su giliu žmonišku jausmu pery-
vena maro naikinamos tautos tra-
gediją ir su melle žiūri į išliu-
siuosius, iš kurių vėl atsigaus
baisaus maro nuslauba žemdirbių
tauri kiltis. Tai duoda kūrinliu
ypatingai švelnių ir simpatingu
bruožų.

Patī kūrinio kalba kaip retas
kurio mūsų leidinio yra graži ir
taisyklinga. Lygiai tą patį galima
pasakyti ir apie patį kūrėjo išil,
dima. Taip svariai atlikta darba
malonu ir į ranką palmi. O kaip
ypatingas knygos puošmena tenka
paminėti puikias T. Valiaus ilus-
tracijas. Toki darbai dar ypatingai
pakelia viso leidinio meninę ver-
tę. Gal tik tektų pastebėti, kad
moro aukų laidotuvių vaizdas, kur
matoma minių minios aplink nesau-
mus karstus, nesiderina kiek ir su
tekstu, kur kalbama apie „paka-
synas bei kalmynų ir giminčių“ ir
apskritai su visais pasakojimais
apie mario metus, nors patį ilus-
traciją yra puiki.

K. Bračūnas, Maras. Poema. MCMXLVII Lietuviškoj knygos keturišimtieji metai. 43 psl. Išleista rankraščio teisėmis. Ilustracijos T. Valiauskas.

Kultūros Pasaulis

**IJA EHRENBURGS PATEKO I
NEMALONĖ**

Moskvoje žurnalas „Kultūra ir Gyvenimas“ šalia kitų sovietinių rašytojų, tarp jų ir J. E. Hreburskio, publikuoja būginukius Ija Ehreburgs. Jam priklaikma, kad jo kūriniai nėra „gryni“, t. y. neįdomūs, tačiau jie turi tam tikrą vietos skiriamą bolševikinę savitumą.

ISLEIDŽIAM NAUJI MAESTER-

300 amerikiečių dailininkų dalyvavo du Europoje gimę menininkai. Žaitan Sepeshis iš Bloomfield Hills Mich gans, o J. E. Hreburskis iš Detroito Mich gaus. Jie savo pirmąją premiją už paveiks-
la „Dosto naturnoras“ Eric Hreburs-
kis laimėjo. Jis yra pirmasis Ameri-
furte prie Maino. Vokietijoje, laimėjo trečiąją premiją už gamybinę kompo-
ziciją „Prie jūros“. Ši premija buvo pas-
kirta Philadelphia[ui] giuniamus Joseph

LIŅČO KURINĀI

Beļu sākytojas Maurice Maeterlinck karo metus pāraidējis emigrācijā JAV, vienai Monako leidvīdai atīdāvē īlēlīstī sāvo nāufauzīnos vėikālos, jū tārpe 5 scenos vėikālus īr vīnā prōzos kūrīnī, sāvo vāikstēs īr jāunstēs atīsmīnīmus.

MIRĒ ITALŲ KOMPOZITORIUS ERMANNO WOLF-FERRARI

Sāvo tēvīskēje, Venēcījē, sulaukēs 69 m. amžīšus mirē garsus ītalū kompozītorius īr dīrīgēntas Ermanno Wolf-Ferrari. Pīrmajā sāvo opērā „La

PARYŽIAUS RAŠYTOJAI VAIDINA
Paryžyje rengiamas spektaklis, kurio pelnas skiriamas rašytojų draugijos labdarai. Spektaklyje vaidina Paul Claudel, Marcel Achard, Steve Passeur ir kt.

PROTESTAS PRIEŠ LITERATŪROS PREMIJŲ ANTIPLŪDĮ

Tryliką Paryžiaus žurnalistų protestuoja prieš didejančią literatūros premijų antiplūdį Prancūzijoje. Jie pas

Rusų muzikas Prokoviev parašė operą „Karas ir taika“, pagal to paties vardo Tolstojaus romaną. Naująją operą statys New Yorko Metropolitan opera.

Kyrė premija tal jury komisijai, kuri, ju nuomone, padarė didžiausia klaidą. Concourt akademija tokią „premią“ gavo jau antra kartą, o Berger-Lewrant leidykla, kuri iki šiol nėra pasiskyrusi jokios premijos, gavo 13 frankų, kad pasivytų kitas komisijas.

HOLLYWOODAS VĖL SUKA FILMA „ROMEO IR JULIJA“

Siuo metu Hollywoodo sukama nauja amerikiečių filmą „Romeo ir Julija“. Svarbiausias rolę vaidina Jennifer Jones ir Louis Jourdan.

JAUNIAUSIJS PASAULYJE DIRIGENTAS

Aštuonerių metų Ferruccio Burco, jauniausias pasaulyje orkestro dirigentas, iš Italijos išvyko į New Yorką. New Yorko Carnegie salėje jis pirmą kartą koncertuos JAV. Vėliau

žada apysaką perrašyti ir pataisyti.	Jis diriguos ir kituose JAV bei Kanados miestuose.
ŠVEICARIJOJE MIRĖ AUSTRŲ RAŠYTOJAS	VENGRIJOJ UŽDRAUSTOS AMERIKIEČIŲ FILMS
Stabio mieste, Šveicarijoje, mirė austrų rašytojas ir žurnalistas Ludwig Derleth. Po Austrijos okupacijos Darleth buvo nubėgęs į Šveicariją.	Nuo sausio 22 d. Vengrijos vidaus reikalų ministerija uždraudė rodyti

AMERIKIJOJE PREMIJŲTI EUROPEIŲ KŪRINIAI

Pittsburgo Carnegie Instituto su-
sirengtoje dalis darbu parodoje tarp

Ziburiai

LIETUVIŲ SAVAITRAŠTIS

„No, Sir“

J. Būtenas

Sako, kad sovietų ambasadorius Vašingtone draugas Paniškinas esąs visiškai kitoks kaip paniūrėliai jo pirmtakai Gromyko ir Novikovas. Jis neatsitveręs nuo draugijinio JAV sostinės gyvenimo ir ypatingai stengiasi palaikyti bičiulių su atstovų rūmų ir senato užsienio komisijų pirmininkais, nors pirmąjį — jo pavardė Elton — Višinskis yra įrašęs į karo kurstytojų sąrašą.

Tūlas amerikietis — net iš politiku — suabejojo, ar amžinai rūdintis bel neprieinami Gromyko su Novikovu nebus buvę nelaimingi unikumai sovietų diplomati- joje ir ar Paniškinas tik nebus, duok Dieve, tikrasis Kremlius politinio veido reprezentantas. Vasario pirmosiomis dienomis vienas kongresmonas, kuriam buvo kritęs į akis dažnas Paniškinio sukiojimas valstybės departamente, net paklausė valstybės sekretorių Marshall, ar jis nemana, kad sovietai galėtų ir norėtų padaryti JAV racionaliu nuolatų ir tuo būdu įgalintų abiejų galybių sugyvenimą. Marshallis, valandėlę intensyviai pagalvojęs, atsakė: „No, sir“, at- seit, „ne“.

Anas kongresmonas savo klausimo nebuvo pagriebęs iš oro. Jis žinojo, kad sovietų ambasadorius, kuriam formaliai pavesta derėtis su JAV vyriausybe dėl lend — lease (skolos ir nuomos) 16 milijardų dolerių skolos likvidavimo, be užuolankų yra pasiūlęs amerikiečiams stipriai išplėsti prekybinius santykius. Vašingtono diplomatiniai stebėtojai, kurie jau išmoko kiekvieną sovietų diplomatinę iniciatyvą vertinti ne tik realistiškai, bet ir su gera cinizmu doza, prisipažįsta, kad ši Paniškinio iniciatyva jiems paselusi- siai primenantį vieną 1939 metų epizodą, apie kurį jie kaip tik šiomis dienomis gavo išsamiai pasiskaityti valstybės departamento išleistame slapto Vokietijos užs. reik. ministerijos dokumentų rinkiny. Ten jie skaitė, kaip 1939 m. pavasarį sovietų chargé d'affaires Berlyne pasiūlė hitlerinio reicho vyriausybei sustiprinti abiejų šalių prekybos santykius ir kaip ta kukli iniciatyva per kelis mėnesius privedė prie Ribbentropo — Molotovo susitarimo, kuriuo Vokietija ir Sovietų Sąjunga pasidalino visą pasaulį (popierį) ir Baltijos valstybes bei Lenkiją (gyvenimui).

Paniškiną pakamantinėje, amerikiečiai gavo suprasti, jog sovietai su jais mielai pakartotų aną 1939 m. eksperimentą ir leistų ji „kompromisą“ su JAV, jeigu tik šios sutiktų su jais pasidalinti pasaulį ir atsisąderinti domėtis Balkanais bei visais tais kraštais, kurie nelaimingai būdu yra atsidūrę anapus geležinės uždangos. Kremlius ambasadorius davė suprasti dar daugiau: kad sovietai, amerikiečiams už jų nesidomėjimą atsislygindami, sutiktų spiauti ir į Prancūzijos, Italijos, net Graikijos komunistus ir palikti juos likimo, gal tiksliau — „reakcijos“ malonei.

Gal atrodys keista, bet tą sovietų filrio bandymą patvirtina net garbiosios keturios protesto notos, kurias Maskva vieną po kitos suvertė JAV ambasadoriui. Tie protestai — dėl Irano, dėl JAV karo laivų Italijos uostuose, dėl Melah aerodromo užėmimo Tripoly, dėl sovietų prekybos laivų gaudimo Tol. Rytų vandenys, — visi tie protestai kiekvienas vis nauju tonu akomponuoja vienai pagrindinei sovietų melodijai: kad amerikiečiai turi palikti tokią padėtį, kokia yra dabar, ir jokiu būdu neprivalo keisti dabartinio jų santykio Vidurinio jūroje, Art. Rytuose ir Rytų Azijoje. Pati Maskva rūšiai subarė savo iškikimą tarną Bulgarijos Dimitrova, — kad tik sudaryti įspūdį, jog ji kaip gyva dabartinės padėties neketinanti keisti.

Ir vis dėlto Marshallis atsakė „No, sir“. O tai, ką valstybės sekretorius pasakė vienu dviem žodžiais, jo žinybos pareigūnas patikslino papabrėždamas, jog Vidurinio jūra ir Art. Rytai Vašingtonui rūpi, labai rūpi. Į protesto notas gi atsakytą, kad JAV ne-

daro nieko, kas prieštarautų tarp- tautiniams susitarimams ar galėtų pagrįstai gąsdinti savo saugumui skrupulingai susirūpinusią Sovietų Są- ją.

Ir tas Marshallio „ne“ ne iš oro pagautas. Vašingtonas turi tiek ir tiek pagrindo prikišti, kad Sovietų S-ga nelojaliai savo tarptautiniams pasidėjimams ir neturi atodais JAV sugumo bei ūkio intere- tams. JAV pirštu rodyte pa- rode, pasisūdamą dar vieną notą dėl demokratinių laisvių — ką ir kalbėti: dėl paprasčiausio žmoni-

Julijonas Būtenas, nuolatinis „Ziburiai“ bendradarbis, kurio straipsniai tarptautinės politikos klausimais beveik kas savaitę spausdinami „Ziburiuose“.

Don. Sulaiciū nuotr.

kumo prievartavimo Rumunijoje, kurios pasirašytų išpareigojimų rašalas dar nenudžiūvęs. Irano vyriausybė, teisingama amerikiečiams, net tik apkalto sovietus remiant Azerbaidžano maistinius, bet ir kariusius pasilutę į sovietų pasienį, rimtai tardama, kad siau- riniai krašto sienų saugumas pavo- ti, Turkija iš naujo sunerimo dėl Kremlius propagandos atnaujinių pretenzijų į Dardanelus bei Karso sritį. Iš šiaurės Europos ateina ži- nios, kad Suomija jau varu tem- piama į politinę ir karinę sąjungą su sovietais. Skandinavijos kraštai,

lenktynių su žukiu. Bet tautų pa- kurose lenktynės visada laimi vėžlys. Demokratinis vėžlys ligi šiol vis laimėdavo ir kitokias var- nes. JAV ekspertai nustatę ne- seniai paskeibė, kad šįsįk tos varžybos turinčios būti laimėtos ne vėliau kaip ligi 1953 m. sausio 1 d., kada JAV, o su jomis ir visi demokratiniai Vakarai neteks da- bar dar turimų atominio ginklo pirmenybę. Atsargumas, rodos, neleistų laukti paties paskutinio termino. Dėl to ir iš Marshallio „ne“ norėtųsi laukti, kad vėžlio tempas bus paspartintas.

LP klausimais

Nutarta sudaryti bendrą imigraci- jos komitetą

Sausio 21 d. Vašingtone įvyko konferencija, kuri sprendė imi- gracijos ir išvietintųjų asmenų iš- leidimo į JAV problemas.

Konferencijoj dalyvavo Lietuvos ministeris Zadeikis, Amerikos Lie- tuvių Informacijos Centro dir. K. R. Jurgėla, Amerikos lietuvių Tary- bos vykd. komiteto nariai, A. De- venienė ir kt.

Konferencija pasiūlė sudaryti Amerikos lietuvių imigracijos ko- mitetą, kurio centras būtų New Yorke. Komiteto direktoriais bus trys Amerikos lietuvių Tarybos atstovai, trys BALF atstovai, po

viena atstovą nuo kiekvieno susi- vienijimo ir po vieną atstovą nuo kiekvienos ideologinės grupės, da- bar besirūpinančios tremtiniais. Jau sudarytas organizacinis komi- tetas, į kurį įeina kun. d. Končius, A. Devenienė, J. Buivydas, ir K. R. Jurgėla.

Sausio 20 d. Amerikos lietuvių Taryba lankėsi valstybės Departa- mente ir įteikė memorandumus dėl išvietintųjų asmenų ir Marshallio plano.

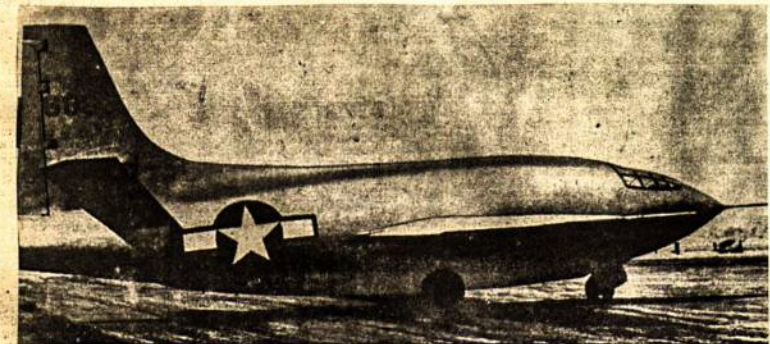
Per dvejus metus įkurdins 857.880 DP

IRO skyrėlia Vienaioje prane- šimu, vykdomasis Tarptautinis Pa-

merikiečių kariuomenės perspek- ta

DP

Amerikiečių vyr. būstinės Euro- poje civilinių reikalų skyrius iš- leido atsisaukimą į visus ameri- kiečių zonoje gyv. DP. Atsisauki- me nurodoma, kad ir labai mažas kriminalinių elementų skaičius tarp DP bendrą išvietintųjų asmenų padėtį pablogins. Visose DP sto- vyklose įklijuoti atsisaukimai, kuriuose tarp kito sakoma: „Mažo būrelio, gyvenančio tarp jų su- naktalimai DP sudaro blogą vardą. Dažnai jums primetami ir nusikali- timai, kurių jūs iš tikro nesatę padarę. Dažni užspūlimai kuriuo- se jūs kaltinami, tačiau sudaro tiems neteisingsiems kaltinimams įtikimumą. USA ir kituose kraš- tuose kyla prieš DP nusistatymas dėl paskirytų asmenų nusikaltimų. Toliau nurodoma, kad karinė val- dia DP policijai suteikia didesnių įgaliojimų.

Amerikiečių turbininis lėktuvas XS-1, skrendąs greičiau už garą

bėgelių Organizacijos sekretorius William H. Hallam Tuck įteikė vienai komisijai Zenevoje 1947—48 m. ir 1948—49 m. biudžeto projek- tus, kuriuose 857.880 išvietintųjų asmenų įkurdinimui per ateinan- čius dvejus metus reikalaujama tam tikra pinigų suma (WK, 48. 1. 30).

Vis dar vyksta Belgija
PCIRO iš Heidelbergo praneša, kad sausio mėn. Belgijai naujai išvyko 540 DP. Iš jų — dauguma, 402, yra šeimų nariai jau dirban- čių DP Belgijos kasyklose. Nau- jų angliakasių sausio mėn. Belgi- jon išvyko 140. (S & S, 48. II. 3).

Emigracija į Angliją
Iš amerikiečių zonos per sausio mėn. į Angliją išvyko apie 2.500 DP. Daugiau kaip 2000 iš šio skal- čiaus yra vyrai, kurie priėmė Anglijos pasiūlymą dirbti anglių kasyklose, žemės ūkiuose, arba sunkiojoje pramonėje. Darbams suverbuota taip pat apie 300 mo- terų kurios dirbs namų ruošos dar- bus ir tekstilės fabrikuose. (S & S, 48. 2. 1).

DP išjuokė rusų žurnalistas
Vasario 1 d. Stars and Stripes pranešė apie Sovietų žurnalisto lankymąsi vienoje DP stovykloje netoli Muencheno. Šioje stovyklo- je gyvena baltai ir ukrainiečiai. Stovyklos gyventojai žurnalistas sutiko gana šurkščiai, bet inciden- tų nebuvo. Žurnalistas, kurio saugojo amerikiečių karinės val- džios pareigūnai, kalbėjosi su būriu DP tik tol, kol jie pasirošė iš stovyklos išvykti.

Bet kai tik žurnalistas pasiju- dino vykti iš DP stovyklos, pasi- pyle paukštos ir kolonijū balsai, siunčiami nekviestiems svečiams. Lydinčiai amer. pareigūnai pa- reišė, kad jie nežina, ar kariuo- menė savo įsakymą, draudžian- tį sovietų žurnalistams lankyti DP stovyklose, atšaukė ar ne. „Mes tik tiek žinome, kad jie gavo leidimą šią vieną stovyklą aplan- kyti“, pareišė vienas iš ameri- kiečių.

JAV kariuomenė prieš savaitę buvo uždraudusi žurnalistams lan- kytis išvietintųjų stovyklose, nu- rodydama, kad toks lankymasis gali būti įvairių neramumų prie- žastis.

(JAV kariuomenės vyr. būstinės Frankfurte kalbėtojas pareišė kad, kiek žinoma, įsakymas nesąs pakeistas. S & S, 48.2.1)

TIKINAMAS DP PROFESINIS PASIRUOŠIMAS

Nuo pareitų metų rugsėjo mėn. vykdomas profesinio pasiruošimo ir darbo klasifikacijos surašymas. Iki šios laiko jau surašyta apie 70.000 amerikiečių zonos išvietin- tųjų asmenų. IRO vyr. būstinė Heidelberge tikisi iki liepos mėn. užbaigti visų darbingų DP profes- inį surašymą. Šio surašymo tiks- las yra duoti tikslias informacijas tiems kraštams, kurie nori prisi- dėti prie DP įkurdinimo. Iki šio laiko šie duomenys jau buvo rei- kalingi Kanados, Vengrijos ir Norvegijos imigracinės komisi- joms, kurios norėjo gauti apmokytų ir pusiau apmokytų darbininkų.

Sausio 1 dieną patikrintieji DP šiaip skirstyti profesijomis: ad- ministracija — 2976, kalyklos ir chemijos pramonė — 104, statybos ir remontai — 5200, žemės ūkis, miškininkystė ir maisto paruoši- mas — 20808, sveikatos ir sanita- rinė tarnyba — 2341, susisieki- mas — 6180, specialinės tarnybos — 11233, mokslo ir menas — 6192, metalo pramonė — 1271, įvairios profesijos — 759, neapmokyti dar- bininkai — 11175.

Kiek šį dabar vykdoma pro- grama pagreitins ir palengvins įkurdinimą, matyti kad ir iš Kanados imigracijos plano, pagal kurį sausio mėn. pradžioje buvo atsi- ungti hidroelektrinių jėgainių Ontario bendrovė atstovus išrinkti 350 statų. Šios bendrovės parei- gūnai tikiai pasikalbėjo su sąra- šuose įtrauktais vyrais, norinčiais vykti į Kanadą ir juos atrinko, ne- darydami profesinio pasiruošimo patikrinimų. Šis kontingentas buvo užpildytas per mažiau negu dvi savaites. (S & S)

I KANADĄ IŠVYKO 2300 DP KASYKLŲ DARBAMS

Kanados metalo kasyklų ben- drovė atrinko 2300 išvietintųjų as- menų iš abiejų vakarinių zonų. Dalis atrinktųjų jau išvyko, kiti išvyks netolimo ateityje. Jie dirbs asbesto, bimetalų ir aukso kasy- klose.

Jų uždarbis sieks nuo 75 iki 91 ct. už valandą plus 2 doleriai pa- stovaus atlyginimo per dieną. (S & S)

Amerikiečių kariuomenės perspek- ta

DP

Amerikiečių vyr. būstinės Euro- poje civilinių reikalų skyrius iš- leido atsisaukimą į visus ameri- kiečių zonoje gyv. DP. Atsisauki- me nurodoma, kad ir labai mažas kriminalinių elementų skaičius tarp DP bendrą išvietintųjų asmenų padėtį pablogins. Visose DP sto- vyklose įklijuoti atsisaukimai, kuriuose tarp kito sakoma: „Mažo būrelio, gyvenančio tarp jų su- naktalimai DP sudaro blogą vardą. Dažnai jums primetami ir nusikali- timai, kurių jūs iš tikro nesatę padarę. Dažni užspūlimai kuriuo- se jūs kaltinami, tačiau sudaro tiems neteisingsiems kaltinimams įtikimumą. USA ir kituose kraš- tuose kyla prieš DP nusistatymas dėl paskirytų asmenų nusikaltimų. Toliau nurodoma, kad karinė val- dia DP policijai suteikia didesnių įgaliojimų.

Lietuvoje

Pateko nemalonėn

Štai šį rudenį Lietuvoje buvo išpausdinta vaikams D. Čiurlio- nės veikaliukas „Jonuko Dun- diliuko Teatras“. Vilniaus „Li- teratūra ir Menas“ iškovė veik- lą, jog „nedovanotina duoti jaunimui tokią originalią lektūrą kaip Danutės Čiurlionytės „Jonu- ko Dundiliuko Teatras“. „Reikia mokėti ir populiarią formą idėti pažangų, politinį turinį ir nuo pat mažens vaiką pakreipti teisinga tarybine kryptimi, suteikti jam tarybinio gyvenimo samone. Tuo tarpu Čiurlionytės pasielgė ir for- mos ir turinio atžvilgiu taip pat kaip elgėsi mūsų buržuaziniai ra- sytojai — Vyta Nemunėlis, Stepa- Zobarskas ir kiti. Jų knygos at- plėsdavo vaiką nuo gyvenamos tikrovės, kreipė jo žvilgsnį į prie- tarus, reakciją...“

Europinė dvasia Lietuvoj dar neišnyko

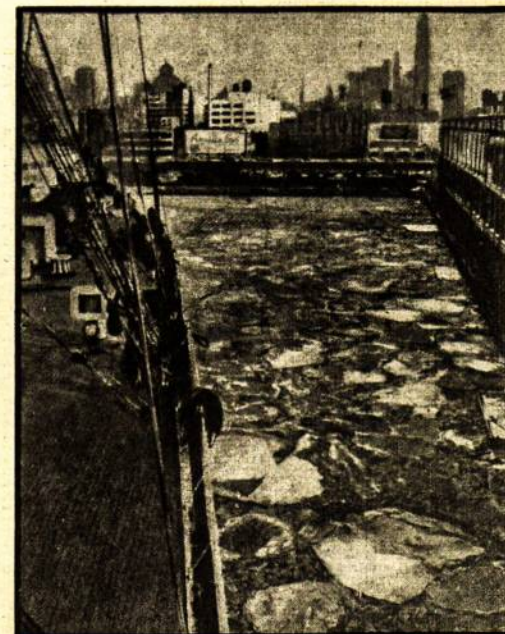
Bolševikai yra priversti pripa- žinti, kad jiems nepavyko ligi šiol Lietuvoje sunaikinti europinę kultūrą ir jos dvasia „Pravdos“ X. 26 d. numerį A. Snickuš rašo:

„Respublikos partinė organi- zacija kasdien dirba tarp intelli- gentijos, skiria didelę dėmesį senų inteligentijos kadrai prauklyjimui ir naujų kadrai sudarymui.“

Lietuvos buržuazija, kuri laikėsi valdžioje su vakaru buržuazinių valstybių pagalba, per ilgus me- tus stengėsi įskiepyti į intelli- gentijos samonę lankstymą va- karams. Šio lankstymosi likučiai jaučiami ir po šiai dienai.“

Jaunimas patriotiškas ir religingas

Vilniškis „Literatūra ir Menas“ 37 nr. atvirai pripažįsta, kad Lie- tuvos jaunimas neina okupantų peršamu keliu. Jame rašoma: „Tuo tarpu mūsų specifinės są-“

New Yorko uostas šaltį metų žiūrint nuo doko stovinčio britų keleivinio laivo „Queen Elizabeth“

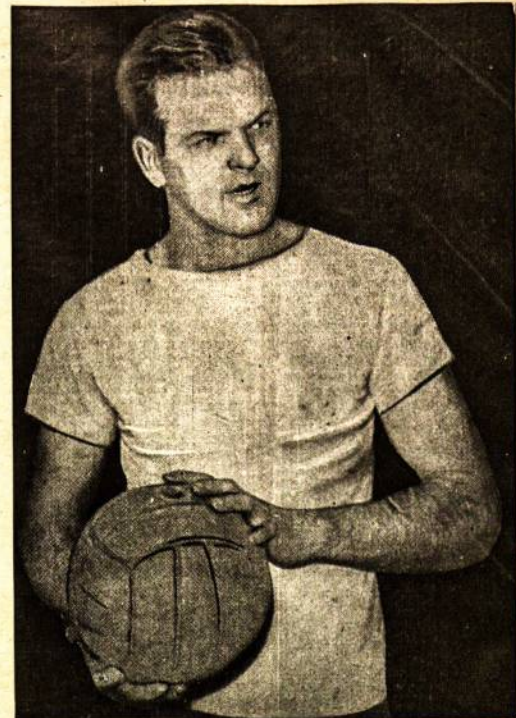
lygos, dar didelis nacionalistinio ir ypą religinio raugo buvimas ne tik šeimose, bet kai kur net mokyklose, reikalauja specialios literatūros vaikams ir jaunimui, kad būtų galima sekmingiau ko- voti prieš reakcijos įtaką vaikams ir jaunimui.“

„Tragedija“

Tokia antraštė ilgą, 170 eilučių straipsnį šveicarų „Journal de Ge- neve“ redaktorius Jean Martin skiria Baltijos valstybės ryšium su seno Lietuvos draugo Henri de Chabon knyga „La tragedie des nations baltiques“. Prieš patei- kdamas svarbiuosius tos knygos duomenis, šveicarų laikraščio re- daktorius rašo:

„Tuo po karo buvo metas, kad atrodė tiesiog netaktiška kalbėti apie politinį Baltijos valstybių nužudymą; juk sovietai buvo nusip- lėnė tiek pagarbos, priešinda- miesi Hitleriui. Buvo norima įsi- kalbėti, kad jie pasirėgę ben- dradarbiauti su anglosaksų pasau- liu ir Vakarų Europa. Buvo lai- koma veik sėkminga neturėjimu, kad buvo tvirtinama, (nors mes niekad nebuvom liovęsi tai darę) kad Lietuva, Latvija ir Estija bu- vo Maskvos išprievartautos ir kad p. p. Rooseveltas su Churchi- lu buvo apakę, leisdami tai pa- daryti. Šiandien kaukė jau nu- plėsta, ir bolševizmas visų akyse jau pasirodė toks, koks jis iš tik- rųjų yra, būtent, tarptautinio im- perializmo verslovė. To nemat- ti tie, kurie nenori matyti nes įrodymų jau per akis.“

Pavaldavęs sovietinio Baltijos kraštų pavergimo eigą, „Journal de Geneve“ redaktorius cituoja de Chabon: „Baltijos kraštų tra- gedija atskleidžia neabejotinai

Mykolas Ruzgis, ilgametis Lietuvos rinktinės dalyvis, kurio vardas tam- priai surištas su 1939 m. Europos krepšinio pirmenybėmis Kaune. Po karo ligi paskutinio laiko jis buvo Prancūzijos krepšinio rinktinės treneris. Dabar persikėlė į Monacą ir su Z. Varkala stekmingai gina Monaco kuni- gaitijos spalvas

Nepaprasti Sv. Tėvo įgaliojimai Lietuvoj likusiems vyskupams

„Le Monde“ vasario 4 d. deda savo korespondent iš Romos pranešimą apie Popiežiaus Pijaus XII vasario 2 d. padarytą nutarimą, kurį jis apibūdina kaip „pasauli- nės reikšmės įvykį“. Pranešime sakoma:

„Sv. Tėvas, atsižvelgdamas į rimtą religinę padėtį Rytų Euro- poje, laikinai perveda savo suve- reninių galių dalį savo atstovams Lenkijoje, Rumunijoje, Jugoslavijoje ir Lietuvoj. Jie įgaliojami religinė- je srityje imtis visų priemonių, kurias tik jie laikys esant reika- lingas, prieš tai neatsiklausę Po- piežiaus. Šis žygis tokiu dideliu mastu yra pirmakartis katalikybės istorijoje.“

„Le Monde“ toliau deda šį Sv. Sosto sluosnių paaiškinimą: „Karo metu dėl sunkaus ryšio su Roma vyskupai ypatingai svar- biais atvejais galėjo daryti spren- dimus, kurie normaliais laikais bū- tų buvę reikalingi tik premiarinio Sv. Sosto patvirtinimui. Aišku, kad dėl padėties, kurioje Bažnyčioje yra kai kuriuose Rytų ir Pietų- Rytų Europos kraštuose, ordinarai (vyskupai) galėjo gauti didesnę sprendimų laisvę. Taip pat su- prantame, kad kraštuose, kur da- bar nėra Sv. Sosto atstovo, epis- kopato nariai būtų gavę galias, tolygias toms, kurias per karą tu- rėjo nuncijai.“

Literatūros

premių laimėtojai

Telegrafu mums pranešta, kad praėjusių metų literatūros premias gavo: Svetimio Valdijos — P. Kirša, BALFO — V. Ramonas, LRK — P. Andriusis, „Patria“ leidyklos — K. Bradūnas ir „Naujojo Gy- venimo“ — J. Jankus. Premijų įtei- kimas įvyks vasario mėn. 15 d. Fellbachė.

Pasaulio įvykių sūkury

SUJUNGIAMOS KARIUOMENĖS UZ GELEŽINĖS UZDANGOS. Kariniai stebėtojai Balkanuose praneša, kad Jugoslavijos, Bulgarijos ir Rumunijos kariuomenės yra sujungiamos. Sovietiniai patarėjai vadovauja kariuomenės apmokymui ir ginklų suvienodinimui.

MASKVA LAUKIA RIMTŲ STREIKŲ. Okupacinės įstaigos Europoj yra ga- vusios žinių, kad pavasarį Maskva laukia prasidedant rimtų streikų Jung- tinės Valstybės. Komunistų viltys sutrukdė Marshallio planą remiasi daugiau reikais negu jų propaganda.

PRASO GERIAUSIŲ GYNYBOSI PUNKTŲ DIAGRAMŲ. Prancūzų vidaus reikalų ministeris Joris Moch paprašė iš kai kurių svarbių burmistrų bei prefektų smulkių informacijų apie pastatus, kurie būtų svarbūs per galimus neramumus artimojo ateity. Jis paprašė jam pristatyti diagramas, pažymint geriausius gynimosi punktus.

MARKOS „VYRIAUSYBĖ“ PRIPAZINTA. Nesanties Azerbaidžano respu- blikos „vyriausybė“, kaip spėjama, įsikūrusi geležinkelio vagono sovietų teritorijoj, „oficialiai pripažino“ suklūtelį gen. Markos sudarytą „vyriausy- bę“ Graikijos vyriausybė.

ITALIJA SUSIRUPINUSI. Italijai kelia rūpesčio, kad Rusija galinti laikyti Jugoslavijos uostuose Adrijos jūroj iš Italijos gautus reparačių sąskaiton laivus. Rusijai priklauso vienas senas kovos laivas, vienas kreiseris, trys naikintojai, du povandeniniai laivai, du torpediniai laivai ir apie 30 pagal- binčių laivų.

JAV TURI STRATOSFERINIŲ TRANSPORTO LĖKTUVŲ. JAV išbandė pirmą stratosferinį transporto lėktuvą. Bandymas truko daugiau valandų. Lėktuvas galį paimti 134 kareivius arba 8 lignonius su 4 sanitarais arba 20 tonų kroviniu. Jausmą oro gigantą yra panašūs į Boeing supertilviroves. Šis pilnų krovinių šis skrenda 3.300 mylių.

KAS TURI GERIAUSIUS DUJINIUS NAIKINTUVUS? JAV karo aviacijos ministerijos sekretorius Stuart Sumington pareiškė, kad D. Britanija turi geriausios konstrukcijos dujinius naikintuvus, skaičiaus atžvilgiu Jungti- nės Valstybės taip pat esantys žemiau sov. Rusijos.

ATOMINIŲ BOMBŲ MASINĖ GAMYBA. JAV atominės energijos komisija pusmetiniam pranešime kongresui nurodo, kad ji norinti imtis atomines bombas masiškai gaminti. Iš pranešimo matyti, kad JAV stengiasi pagaminti naujų atominių ginklų. Šių ginklų gamyboj esanti padaryta didelė pažanga. PORTUGALIJAI PRATĖSĖ LEIDIMĄ JAV LĖKTUVAMS NAUDOTIS AŽO-Ų BAZEMIS. JAV pranešė, kad Portugalija sutiko pratęsti susitarimą dėl lei- dimo JAV lėktuvams naudotis aerodromais Azorų salose. Šie aerodromai JAV yra svarbūs susisiekiui tarp JAV ir Vokietijos bei Austrijos. Jų reikšmė šiuo metu dar padidėjusi dėl amerikiečių veikios susipriešimo Viduriniuose Rytuose.

SOVIETŲ VALDINIŲKAMS UZDRAUSTA SUSISIEKI TI SU UZSIENIEČIAIS. Auksčiausias sovietas išleido patvarkymą, kad užsienio atstovybės gali susisiekti tik su sovietų užsienio reikalų ministriją ar karo atarės — su karo ministrija. Su kitomis organizacijomis bei įstaigomis susisiekti ne- leidžiama. Sovietinės valdininkas, kuris šiam nuostatui nusiznė, bus pa- trauktas į teismą arba drausmės būdu nubaus.

POPIEŽIAUS PIJIAUS XII TAIKOS MALDA. Popiežius Pijus XII. pasirašė specialią taikos maldą, kuri radiotelegrafiniu būdu buvo išsiunčieta po visą pasaulį. Malda taip skamba: „Mes prašome Visagalią Dievą pasigalėti šio nelaimingo pasaulio, pasiūlyti nesuvaržytą ir neapcūntos prielaidas ir leisti viešpatuoti taikai ir meli, kad Tau vadovaujant gaus gėlių didžiausią patvarties taikos palaimą.“